

УДК 331.56

Боголій М.О., Гвоздій С.П.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ПРОБЛЕМА МОЛОДІЖНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Безробіття – це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. У реальному

житті безробіття – це перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї. Причин безробіття існує багато, зокрема спад економіки, запровадження нових технологій [3]. У 2011р., причини безробіття в Україні за даними Державної служби статистики були наступні: – звільнені з економічних причин (45,5%); – звільнені за власним бажанням (27,0%); – не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх і вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації (14,1%); – звільнені у зв'язку з закінченням терміну контракту (9,0%); – безробітні з інших причин (2,9%); – демобілізовані з військової строкової служби (0,8%); – звільнені за станом здоров'я, або через оформлення пенсії за віком, інвалідністю (0,7%) [2].

Станом на 1 вересня 2014 року кількість зареєстрованих безробітних в Україні становила 426,1 тис. осіб. Проте показник щодо рівня зареєстрованого безробіття не дає повного уявлення про загальну ситуацію з безробіттям у країні, тому що цей показник враховує лише тих громадян, що офіційно зареєстровані у Державній службі зайнятості, як безробітні. За останніми оприлюдненими даними Державної служби статистики, рівень безробіття населення віком 15–70 років, визначений за методологією Міжнародної організації праці, в Україні в середньому зріс з 8,0% у I кварталі 2013 року до 8,8% у I кварталі 2014 року економічно активного населення. Понад 50% усіх безробітних становлять молоді люди віком до 35 років [2].

Саме тому ми більш детально розглянемо проблему безробіття серед молоді – молодіжного безробіття. Головною причиною цього є недостатня кількість пропозицій щодо робочих місць для молоді, пристойної заробітної плати. Молоді спеціалісти досить часто працюють не за фахом, прагнуть виїхати за кордон, а міграційні процеси мають глибокі наслідки, одним з яких, найбільш негативним, є втрата висококваліфікованої робочої сили. Отже, проблема молодіжного безробіття є досить актуальною і потребує детального вивчення та розробки заходів, щодо її ліквідації.

Згідно Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» молоддю, молодими громадянами вважаються громадяни України віком від 14 до 35 років. Молодь є найбільш вразливою категорією безробітних, оскільки основну її частку займають випускники, які після закінчення навчальних закладів вперше вступають на ринок праці у пошуках підходящої роботи. На цьому етапі свого життя вони зіштовхуються з труднощами працевлаштування і потребують розуміння і допомоги як з боку суспільства, так і з боку держави. "Низький рівень зайнятості серед таких осіб обумовлений тим, що молодь у такому віці навчається і не має стійких конкурентних переваг на ринку праці", - стверджують у Державній службі зайнятості. Водночас росте рівень безробіття серед молоді віком 24-29 років порівняно з 2011 роком - до 9,5% проти 9,2% [1].

У 2012 році на обліку в Державній службі зайнятості України перебувало 887,9 тис. незайнятих громадян віком до 35 років або 48,6% від загальної чисельності осіб, які перебували на обліку. З них 52,9 тис. були випускниками вузів, 33,5 тис. закінчили професійно-технічні заклади і 6,3 тис. - середні загальноосвітні школи. Серед незайнятих громадян віком до 35 років, які перебували на обліку і мали досвід роботи, кожний четвертий раніше працював у сільському господарстві, кожний п'ятий - у торгівлі та ремонті, 19% - у переробній промисловості. При цьому майже кожен третій із загальної чисельності незайнятих молодих українців перебував на біржі праці уже більше року з моменту звільнення [3].

Усю молодь служба статистики підрозділяє на 3 категорії: 15-24 роки, 25-29 років, 30-34 роки: 1). 15-24 роки. Молоді люди віком 15-18 років є найбільш вразливою групою, основною особливістю якої є відсутність освіти та досвіду роботи. Тобто молодь цього віку є беззахисною, найбільш вразливою та неконкурентоспроможною на ринку праці і вона не може претендувати на престижну роботу. Підкатегорія молодих людей 19-24 років також має певні особливості: особи, що входять до неї, як правило, поєднують навчання та роботу тому переважно зайняті неповний робочий день. 2) 25-29 років. Молодь цієї категорії, як правило, вже має належну освіту та досвід роботи від 3 до 5 років, тому є найбільш перспективною та

конкурентоспроможною на ринку праці. 3) 30-34 роки. Сюди входить найдосвідченіша молодь, оскільки вона має не лише певний досвід роботи, життєвий досвід, а й досвід її пошуку. Тобто молодь цієї категорії вже шукає найбільш підходящу роботу для себе, найчастіше з можливістю професійного розвитку. З точки зору можливостей вибору щодо працевлаштування ця категорія є найбільш конкурентоспроможною на ринку праці.

Опитування трудової орієнтації випускників вищих професійних навчальних закладів показало, що майже дві третини випускників за 2-3 місяці до закінчення навчання не знають свого майбутнього місця роботи. А це означає, що випускники недостатньо обізнані щодо можливостей працевлаштування за своєю професією. Більша частина випускників не лише не забезпечені роботою, що відповідала б їх спеціальності, а й просто не здатні конкурувати на ринку праці. Таке явище можна частково пояснити значною кількістю вищих навчальних закладів й поступовим зменшенням якості освіти. Також половина студентів навчаються певній професії не тому, що мають до неї хист, а через наявність державного замовлення. Якщо ж у студентів немає потягу до власної професії, то університет навряд чи підготує й виховає з них кваліфікованих й перспективних спеціалістів.

Отже, до загальних причин дисбалансу на українському ринку праці в його молодіжному сегменті можна віднести: а) низький рівень поінформованості студентів про стан і динаміку ринку праці та попит на конкретні спеціальності; б) вибір «престижних» спеціальностей без урахування реальних можливостей працевлаштуватися після закінчення навчання; в) вимога наявності стажу до претендентів на вакантні посади; г) низька поінформованість студентів про ту чи іншу спеціальність, що зумовлює виникнення легковажного відношення до процесу навчання в силу відсутності задоволення майбутнім фахом; д) недієва реалізація положень державної та регіональної політики зайнятості; е) низький рівень функціональності молодіжних центрів зайнятості; ж) недостатня соціальна захищеність молоді та низька конкурентоспроможність на ринку праці; з) специфіка економічного середовища країни, що зумовлює недостатність інвестиційних асигнувань на розвиток молодіжного підприємництва [3].

Для подолання молодіжного безробіття необхідно перш за все створити сприятливий інвестиційний клімат у державі, адже залучення інвестицій дасть змогу не лише створювати додаткові робочі місця на існуючих підприємствах, а й розвивати підприємство та фермерство як головний із шляхів розв'язання існуючої проблеми й підвищити дієвість молодіжних центрів зайнятості. На наш погляд саме незначне фінансування й відсутність потрібних спеціалістів призводять до низької функціональності даних центрів. Також сприятливе інвестиційне середовище призведе до кращої підтримки підприємств, які сприяють молодіжній зайнятості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба зайнятості України. Рівень безробіття [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article>.
2. Державна статистична служба України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Лопатіна К. А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні/ К.А. Лопатіна// Управління розвитком. – 2011. - №16 (113). С. 85-86.